

**Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка**

Навчально-науковий інститут технічного сервісу

Кафедра технологічних систем ремонтного виробництва

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Економіка машинобудівного підприємства»**

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Економіка машинобудівного підприємства» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності 133 «Галузеве машинобудування».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Економіка машинобудівного підприємства» є виявлення конкретних форм прояву економічних законів і закономірностей у господарській діяльності суб'єктів господарювання. При цьому економічні та організаційні питання розглядаються в тісному зв'язку з технікою та технологією. На основі пізнання закономірностей теорії та практики господарювання з'являється можливість розробки ефективних та конкурентоспроможних методів реалізації практичної господарсько-комерційної діяльності.

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	13 «Механічна інженерія»
Спеціальність	133 «Галузеве машинобудування»
Освітньо-професійна програма	«Галузеве машинобудування»
Період навчання	Рік підготовки - <u>4</u> й, семестр – <u>8</u> й
Обсяг курсу	3 кредити; 90 год, з них: лекції – <u>15</u> год, практичні заняття <u>30</u> год, самостійна робота – <u>45</u> год.
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Викладачі:	К.е.н., доцент Колпаченко Надія Миколаївна http://new.khntusg.com.ua/staff/kolpachenko-nadija-mikolaivna-2 доцент Бантковський В'ячеслав Анатолійович http://new.khntusg.com.ua/staff/bantkovskij-v-jacheslav-anatolijovich

2. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни - надання здобувачам вищої освіти ґрунтовних знань у сфері науки про виробничі відносини, що формуються і розвиваються адекватно до рівня розвитку продуктивних сил під впливом відповідних об'єктивних економічних законів.

Завдання дисципліни полягають у підготовці студентів до: вивчення теорії та методологічних засад засвоєння практичних навичок управління підприємством у конкурентному середовищі; формування вмій ефективного використання ресурсного і виробничо-господарського потенціалу, забезпечення розширеного самовідтворення на основі інвестиційно-інноваційної моделі розвитку; основ планування та управління підприємством.

Пререквізити дисципліни: базові знання з економіки, математики, інформатики, права.

Компетентності, які студент набуде в результаті навчання:

- здатність застосовувати базові знання фундаментальних наук для розуміння суті інженерних завдань галузевого машинобудування;
- здатність розробляти та впроваджувати ефективні методи організації праці відповідно до вимог безпеки життєдіяльності та охорони праці, забезпечувати екологічну чистоту роботи підприємства;
- здатність підвищувати ефективність виробництва та ресурсозбереження, розроблювати і впроваджувати сучасні системи менеджменту;
- здатність ухвалювати обґрунтовані рішення;
- здатність визначати техніко-економічну ефективність типових систем та їхніх складників на основі застосування аналітичних методів;
- здатність розуміти і враховувати правові, соціальні, екологічні, етичні, економічні й комерційні обмеження та ризики, реалізуючи технічні рішення;
- здатність використовувати знання на засадах комерційної та економічної діяльності.

Заплановані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- визначати показники ефективності виробництва та реалізовувати заходи для її підвищення шляхом раціонального використання і скорочення витрат людської праці, енергетичних та сировинних ресурсів для забезпечення конкурентоспроможності виготовленої продукції;
- аналізувати стан і динаміку попиту та пропозиції на продукцію підприємств галузевого машинобудування, планувати обсяги її виробництва (реалізації) та асортимент;
- знаходити рішення щодо формування нових конкурентних переваг підприємств, передбачати можливі ризики, оцінювати їхній рівень під час діяльності підприємств галузевого машинобудування;
- знати основні засади функціонування підприємств; принципи дії економічних законів;
- порядок розв'язання техніко-економічних завдань галузевого машинобудування з використанням відповідних розрахункових і експериментальних методів;
- засади функціонування ринкових відносин;
- економічні основи функціонування підприємств в умовах ринку;
- чинники, які впливають на ефективність роботи підприємств;

- економічний зміст ресурсів, структуру та форми ресурсного забезпечення;

- шляхи більш раціонального використання ресурсів;
- прогресивні методи планування та форми організації виробництва;
- показники оцінки результативності діяльності.

вміти:

- реалізовувати знання в керуванні технічними проектами, оцінювати ризики, передбачати можливі обмеження та оцінювати їхній вплив на остаточний результат;

- розраховувати, проектувати, досліджувати об'єкти галузевого машинобудування, технологій їх виготовлення, проводити маркетинговий аналіз;

- демонструвати розуміння структури і служб підприємств галузевого машинобудування;

- виконувати економічні розрахунки;

- оцінювати діяльність підприємства з економічної точки зору;

- володіти засобами викриття резервів підвищення ефективності діяльності підприємства;

- використовувати знання у розв'язуванні завдання з підвищення якості продукції.

Методи навчання: практичний, наочний, словесний.

Форми навчання: індивідуальні, групові, аудиторні, позааудиторні.

3. ЗМІСТ І СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів та тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	Загальний обсяг/(кредитів)	аудиторних					Самостійна робота	Загальний обсяг/(кредитів)	аудиторних				Самостійна робота
		Усього (годин)	в тому числі			Самостійна робота			Усього (годин)	в тому числі			
лекції	лабораторні		практичні	лекції	лабораторні		практичні						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Всього годин	90	45	15		30	45	3	90	6		4	80	
Змістовий модуль 1													
<i>Економічні засади функціонування підприємства в системі ринкових відносин</i>													
Тема 1. Предмет, об'єкт, методологія вивчення курсу «Економіка машинобудівного підприємства»	14	6	2		4	8			2	2		5	
Тема 2. Підприємство в ринкових умовах господарювання	14	6	2		4	8			2	2		5	
Тема 3. Підприємництво	10	6	2		4	4			2			5	

в ринкових умовах господарювання												
Тема 4. Підприємницький капітал та джерела його формування.	10	6	2		4	4						5
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	48	24	8		16	24			6	4		20
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 2												
<i>Економічні основи виробничої діяльності підприємства</i>												
Тема 5. Економічно доцільні терміни служби машин	12	6	2		4	6						15
Тема 6. Економічна доцільність ремонту машин	9	3	1		2	6						15
Тема 7. Економічна оцінка зносу і визначення залишкової вартості машини.	12	6	2		4	6						15
Тема 8. Управління підприємством	9	6	2		4	3						15
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	42	21	7		14	21						60
Всього годин	90	45	15		30	45	3	90	6	4		80

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		д/ф	з/ф
1	Предмет, об'єкт, методологія вивчення курсу «Економіка машинобудівного підприємства»	2	2
2	Організаційно-правові форми підприємств	2	2
3	Підприємство в ринкових умовах господарювання	2	
4	Класифікація та характеристика підприємств, засновницькі документи	2	
5	Особливості ремонтно-обслуговуючих підприємств та ефективність їх функціонування	2	
6	Підприємницький капітал та джерела його формування.	2	
7	Основні виробничі фонди і оцінка ефективності їх використання	2	
8	Оборотні кошти та фонди ремонтного підприємства і оцінка ефективності їх використання	2	
9	Економічно доцільні терміни служби машин	2	
10	Економічне обґрунтування доцільності ремонту машин	2	
11	Економічна оцінка зносу і визначення залишкової вартості машини.	2	
12	Порівняльна оцінка методів нарахування амортизації	2	
13	Визначення економічно доцільних термінів служби машин	2	
14	Визначення економічної ефективності інвестиційних проектів у сфері технічного сервісу	2	
15	Управління підприємством	2	
Разом		30	4

Теми для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		д/ф	з/ф
1	Предмет, об'єкт, методологія вивчення курсу «Економіка підприємства».	1	2
2	Поняття, предмет та об'єкт вивчення курсу «Економіка підприємства»	1	2
3	Методи, методологія та методика вивчення курсу	1	2
4	Економіка підприємства як наука та міждисциплінарний зв'язок	1	2
5	Підприємство в ринкових умовах господарювання	1	2
6	Підприємство, його мета, функції та ознаки	1	2
7	Класифікація та характеристика підприємств, засновницькі документи	1	2
8	Форми об'єднань підприємств	1	2
9	Особливості ремонтно-обслуговуючих підприємств та ефективність їх функціонування	1	2
10	Підприємництво в ринкових умовах господарювання	1	2
11	Рушійні сили, передумови та принципи підприємництва	1	2
12	Правові основи підприємницької діяльності	1	2
13	Сфери та види підприємницької діяльності	1	2
14	Ринок, його функції та структура	1	2
15	Підприємницький капітал та джерела його формування	1	2
16	Майно суб'єктів господарювання	1	2
17	Джерела формування майна підприємств	1	2
18	Організація фінансів підприємств	1	2
19	Інвестиційна діяльність підприємств	1	2
20	Економічно доцільні терміни служби машин	1	2
21	Необхідність визначення термінів служби машин	2	2
22	Метод визначення термінів служби машин за мінімумом приведених витрат. Обґрунтування критерію	2	2
23	Економіко-математична модель задачі з визначення оптимальних термінів служби машин	2	2
24	Фактичні терміни служби машин	2	2
25	Амортизаційні терміни роботи машин	2	4
26	Економічна доцільність ремонту машин	2	4
27	Технічна можливість і економічна доцільність ремонту машин	2	4
28	Обґрунтування вибраковування деталей	2	4
29	Економічна ефективність відновлення деталей, вузлів і машин	2	2
30	Економічна оцінка зносу і визначення залишкової вартості машини	1	2
31	Сутність, методи та критерії економічної оцінки зносу машин	1	2
32	Методика визначення залишкової вартості машин	1	2
33	Управління підприємством	1	2
34	Поняття і сутність управління підприємством	1	2
35	Типи і характеристика управлінських технологій	1	2
36	Організаційні структури управління підприємством, їх характеристика	1	2
	Разом	45	80

4. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ (розподіл балів за темами) *

Максимальна оцінка за курс - 100 балів

Поточне оцінювання аудиторної та самостійної роботи										Підсумковий контроль
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					
	T_1	T_2	T_3	T_4		T_5	T_6	T_7	T_8	
Лекції	2	2	2	2		2	2	2	2	
Практичні	2	2	2	2		2	2	2	2	
Самостійна робота	2	2	2	2		2	2	2	2	
Модульний контроль					6					6
Разом	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
										40
										100

* *Примітка*

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які відповідно до робочої програми дисципліни і включають лекційні та практичні заняття, самостійну роботу, експрес-опитування та підсумковий модульний контроль.

Бали за **лекційні заняття** нараховуються за умови відвідування занять студентами та наявності конспекту.

Практичні заняття полягають у опрацюванні практичних завдань, вирішенні завдань та їх своєчасному захисті.

Самостійна робота студента полягає у самостійному опрацюванні додаткового матеріалу, написанні рефератів, доповідей, виконанні індивідуальних завдань.

Модульний контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення підсумкового зрізу знань з змістового модулю, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, вміння формулювати своє ставлення до навчальної дисципліни тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі семестрового екзамену.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою.

Студент вважається атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами поточного/підсумкового/семестрового контролю успішності дорівнює або перевищує 60 балів.

**Шкала: національна та ECTS і критерії
оцінювання до визначення рівня знань і навичок**

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання:

«Відмінно» (90-100 балів) – студент виявляє всебічні системні і глибокі знання програмного матеріалу, вільно оперує матеріалом, чітко володіє понятійним апаратом, уміє аналізувати і робити висновки;

«Дуже добре» (82-89 бали) – студент виявляє широкий професійний кругозір, уміння логічно мислити, виявляє достатньо системне і глибоке знання програмного матеріалу, чітко володіє понятійним апаратом, проте у відповідях допускаються окремі неточності, які не змінюють суті питання.

«Добре»(74-81 бали) – студент виявляє достатньо глибоке знання програмного матеріалу, володіє понятійним апаратом, вміє аргументувати свої відповіді, проте у відповідях допускаються неточності, які впливають на чіткість.

«Задовільно»(64-73 бали) – студент виявляє не достатньо глибоке знання програмного матеріалу, в основному володіє основним понятійним апаратом, але допускає принципові помилки;

«Достатньо»(60-63 бали) – студент виявляє слабкі знання, у відповідях не точно формулює причинно-наслідкові зв'язки між явищами і процесами, оперування фактами відбувається на рівні запам'ятовування, допускаються значні помилки.

«Незадовільно» (35-59 бали) – студент виявляє значні прогалини в знаннях основного програмного матеріалу, у володінні окремими поняттями, не знає більшої частини фактичного матеріалу, не вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між явищами і процесами, завчивши матеріал без його усвідомлення.

5. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу передбачає відповідальність викладача і студента; прозорість оцінювання; інформування та реалізація політики академічної доброчесності.

Порядок зарахування пропущених занять відбувається у формі усного опитування (при пропусценні лекції) та виконання індивідуального розрахункового завдання (при пропусценні практичного заняття). При цьому враховується причина пропуску занять: при відсутності за поважної причини відпрацювання зараховується з коефіцієнтом 1,0, при відсутності поважної причини – 0,5.

6. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Методичне забезпечення

1. Економіка підприємства: навчальний посіб. для студентів закл. вищ. освіти / Н.М. Колпаченко, Ю.А. Сайчук, В.К. Аветісян та ін. – Харків: Діса плюс, 2019. – 277 с.

2. Практикум з економіки ремонтного підприємства. Навчальний посібник. Аветісян В.К., Бантковський В.А., Бистрий О.М., Клімов П.П. – Харків: «Міськдрук», 2009 – 226 с.

3. Відкриття власної справи в сфері технічного сервісу [Курсове навчально-дослідне завдання] / Колпаченко Н.М., Смігунова О.В. – Харків: «Міськдрук». – 2015. – 112 с.

4. Відкриття власного бізнесу: [Підручник; за ред. проф. Г.Є. Мазнева. – Х.: Вид-во «Майдан», 2017. – 472 с.

Додаткова література

1 Болтянська Л.О. Економіка підприємства [Текст]: навч. посіб. / Л.О. Болтянська, Л.О. Андреева. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 668 с.

2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. Дата оновлення: 17.06.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page2>(дата звернення: 01.07.2018).

3. Економіка енергетики: підручник / За ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника, д.е.н., проф. И.Н. Сотник. - Суми: Університетська книга, 2015. - 378 с.

4. Економіка підприємства [Текст]: [навч. посіб.] / С.М. Рогач [та ін.]; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – К.: КОМПРИНТ, 2015. – 391 с.

5. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 р. (ред. від 11.08.2013 р.) - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>

6. Федішин М.П. Економіка підприємства [Текст]: навч.-метод. посіб. / М.П. Федішин; Буковин. держ. фінанс.-екон. ун-т, Фінанс.-екон. коледж. – Чернівці: Наші книги, 2015. – 327 с.

Internet-ресурси

1. Офіційний сайт Національного банку України. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>

2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755/VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: затв. Наказом М-ва фінансів України від 27.04.2000 р. №92 (у ред. Наказу від 05.01.2018 р. №1582-17). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

4. Про підприємства в Україні: Закон України від 27.03.1991р. № 887-ХІІ. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/887-12>

5. <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

6. <http://www.zntu.edu.ua/ekonomika-pidpryyemstva>

7. <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/12571/1/%D0%95%D0%>

8. <http://cul.com.ua/preview/12271.pdf>

Укладач _____ (Н.М. Колпаченко)
(підпис)

Завідувач кафедри ТСПВ _____ (О.І. Сідашенко)
(підпис)

Голова Науково-методичної
ради ННІ ТС _____ (Н.М. Колпаченко)
(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри
Технологічних систем ремонтного виробництва
Протокол від 25 січня 2020 року № 6